

Югозападен университет „Неофит Рилски“

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Снежана Петрова Димитрова, ЮЗУ „Неофит Рилски“,
член на научното жури,
съгласно Заповед № 180 от 16.02.2023 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“,
в конкурс за заемане на академичната длъжност **професор**,
в ПН.2.2. *История и археология*, научна специалност *История на България* (История на
българския народ XV-XVII в. и Българско възрождение),
обявен от ЮЗУ „Неофит Рилски“ в ДВ. бр. 101 от 20.12.2022 г.

Кандидат: доц. д-р Валентин Спасов Китанов

Двама кандидати – доц. д-р Валентин Спасов Китанов и доц. д-р Стефан Иванов Дечев – от катедра „История“ (ПИФ, ЮЗУ) подават документи за участие в обявения конкурс. Научното жури на първото си заседание, следвайки законовите наредби, допуска за оценяване и двамата кандидати, тъй като отговарят на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ. След това доц. д-р Стефан Иванов Дечев, по съответния процедурен ред, подава молба за отегляне от участие в конкурса. Предмет на настоящото становище остава само продукцията на другия кандидат – доц. д-р Валентин Спасов Китанов.

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукция, представена от участниците в конкурса

1. Обобщена характеристика на академичната дейност и научната продукция на кандидата:

Валентин Спасов Китанов завършва висше образование през 1987 г. във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – специалност „История“. От 1989 г. до днес е на постоянен щат в ЮЗУ „Неофит Рилски“. През 2001 г. защитава дисертация на тема „България и южнославянската идея през XIX век до 1878 г.“ и придобива научната и образователна степен „доктор“. През 2007 г. заема длъжността „доцент“ с хабилитационния труд „Аспекти на политическите отношения на ВМОРО с Турция 1903–1914 г.“, който е публикуван през 2009 г. Преподавателската дейност на доц. Китанов се осъществява в различни специалности на университета и включва основен курс лекции по История на българските земи в периодите XV–XVII и XV–XIX век, Българско възрождение XVIII–XIX век, както и избираеми дисциплини – История на Османската империя, Вечният град на Балканите, Етноси и религии в Югоизточна Европа, Фотодокументи за българското националноосвободително движение. Хоноруван преподавател е в Университет „Проф. д-р Асен Златаров“, Бургас. Изнася лекции в чуждестранни университети по програмата Еразмус+. Член е на Македонския научен институт, Съюза на учените в България, Центъра за стопанско-исторически изследвания и др. Член е на редакционни колегии на български научни списания. Представил е доклади в 25 научни форума в страната и в чужбина. Наред с това кандидатът доказва важни качества и умения в изграждане и утвърждаване на научно-органizationalния живот на катедра „История“ – създава условия за съвременния развой на учебните програми на различните специалности в катедрата, за разкриване на нови магистърски програми и

научно-образователни центрове, както и за нововъведения в извънаудиторната работа със студентите: семинари, експедиции, конференции и ангажиране в проектна дейност, в научния и административен живот на катедра „История”.

Кандидатът е изпълнил и надхвърлил минималните национални изисквания за длъжността **професор** с общ брой точки 1072, 16 (при праг 550). Представил е по конкурса, както следва: един хабилитационен труд, 15 статии и доклади, от които 7 са в реферирани и индексирани в Scopus & Web of Science научни издания, както и 2 студии на английски език, също в реферирани и индексирани в Scopus & Web of Science научни издания. 10 от 17-те депозирани текста са на чужд език, три от тях са в съавторство – по показател „Г” броят точки на кандидата е общо 344, 16 (при праг 200). Видно е, че публикациите са в престижни български и чужди издания (9 в реферирани световни база данни) и в голямата си част на чужди езици, с което В. Китанов осигурява публична видимост на изследователската си работа и научните си постижения, давайки възможност националната и международна историческа общност да се запознае с тях – по показател „Д” кандидатът е посочил цитирания (от наши и чуждестранни учени) и свои рецензии с общ брой точки 375 (при праг 100). Доц. Китанов е ръководител на три защитени дисертации, като и тримата доктори продължават успешно историческата си кариера, съответно в областта на музейното и библиотечно дело, занимават се и с преподавателска работа. В съавторство с тях той издава университетско учебно помагало по Българско възраждане. Кандидатът има и богат опит в екипна научна работа, трупан през участието му различни изследователски и образователни проекти и форуми (общо 4, три от тях международни). Последните дейности вписват кандидата в националните изисквания с 203 точки (при минимален брой 100).

2. Оценка на научните и практическите резултати и приноси на представената за участие в конкурса творческа продукция на кандидата

Публикуваната монография „Тютюнът в българското пространство XVII–XIX век: стопански, социални и културни проекции“ (Благоевград: УИ „Неофит Рилски“, 2022, ISBN 978-954-00-0299-6), с която кандидатът участва в конкурса, е оригинален изследователски труд в обем от 682 стр., преминал през системата антиплагиат на университетското издателство. Той е първият по рода си успешен опит в българската историография да се напише историята на тютюна през структурен анализ на условията за стопанското и социокултурно развитие на „едно растение” с важна роля в процесите на икономическата глобализация на света и свързаното с тях трайно отрасловото развитие на определени области в региона, установявано от XVII век нататък – тъкмо в тях в продължение на почти три века отглеждането на тютюна остава основен поминък за голяма част от населението, както показва и случаят с трудното реструктуриране в края на XX век на българското земеделие в историческите райони на тютюна (югозападните и южни части на България). В този смисъл приносен е не само изборът на темата, но и подходът и резултатът от научното усилие – с този труд изследванията на тютюна от откъслечни и спорадични се издигат на ниво цялост и всеобхватност на проблематиката, като се задава важна историческа перспектива на един сегмент (тютюна) с изключителна стратегическа тежест, структуриращ османските аграрни институции, но с дълготрайни последици за българската икономика и общество (достатъчно е да отбележим както историята на Пловдив, така и повсеместния проблем с корупцията и контрабандата на тютюн и цигари, съпътстващи го от момента на превръщането му в доходоносна стратегическа суровина за османския фиск, а в

последствие и за българската държава). В тази връзка е важен тъкмо емпиричният принос на монографичния труд – В. Китанов е обработил стабилен корпус от архивни документи, в голямата си част са за първи път в научно обръщение, отделни параграфи в две от главите са изградени изцяло въз основа на непознати документи от османските архиви в Турция, а други на осмисляните и анализирани за първи път важни сбирки от писма и търговски документи (отнасящи се до производство и търговия с тютюн) на известните възрожденски търговски фамилии Робев и братя Георгиеви. Освен документите от османските архиви в Истанбул, от Ориенталския отдел и Историческия архив в Националната библиотека, анализирани са документи от ЦДА, както и богатата и разнотипна изворова база от публикувани документи, спомени, дневници, пътеписната литература, възрожденската преса. Използваният тук термин „инцидент“, с който авторът прави фината разлика между случайната находка на документ, с който се допъва и онагледява даден аргумент, и продължителната и системна работа (понякога с години) с огромни архивни масиви и методичното изследване на пътеписи, мемоари и вестници, за да се превърне работната хипотеза в аргументирана и логична теза (през адекватни теория и метод без емпирията да им служи за покрустово ложе), е самоговорещ за отстояваните важни и неотменни характеристики на историческия занаят; тях кандидатът категорично защитава с труда си. Така всъщност В. Китанов избягва капаните за едно изследване, чийто предмет е с висок риск за идеологизации и политизации на проблематиката – тютюнът е място, където се пресичат, преплитат в противостоене, конфликти, сътрудничество и съучастничество важни политикоикономически и социокултурни пространства: етноконфесионални (мюсюлмани и християни), национални (турци, българи и гърци) и полови (жени и мъже).

В този контекст трябва да подчертаем и приносите относно метода на изследване и работа с толкова огромни и разнообразни документални корпуси, за да бъдат те усвоени и преработени в цялостен исторически разказ, удържащ логиката на различните аргументи, при това увлекателен и увличащ като опиума на изследователския предмет, на който явно е подвластен и самият автор, ако имаме предвид посветеността и нестихващия негов интерес към тютюна. Със самото си заглавие трудът създава очаквания за изследване в духа на френските Анали – изследването е замислено и осъществено в *longue durée*, черпейки от традициите на българската историография в това отношение (в лицето на Цветана Георгиева), разбира се с референции към Фернан Бродел, които показват добро познаване от страна на автора на Броделевистките парадиги: материална цивилизация, структури на всекидневието. Но според нас като цяло методът на автора е по-близък до структурно-историческия подход на В. Конце – изглежда ни по-близък до немския историк в разбирането си за интердисциплинарност, доколкото Китанов също мисли за „структурна история“, почти синоним на тоталната история, но през познание за структурите (на макро равнище: условията на икономиката и политиката) и изследване на причинноследствените връзки, ситуациите и обстоятелствата (на микро ниво, не само като опит с лично име, а като изучаване на града и селото през определени феномени); препоръчаните от Конце за подобен род изследвания методи са в широка палитра на херменевтичните и аналитични практики и осцилират от сферата на манаталитетите до биографичния хоризонт, за да се отваря историята към социология, културология, политически, икономически и юридически науки (Конце иглежда в това отношение съвсем приближен до Новата история във Франция, която усвоява постиженията и преодолява дефицитите на основоположниците на Анали). И тъй като всичко това пронизва, в по-голяма или по-малка степен, труда на В. Китанов, но като

ефект от самото емпирично изследване, тук трябва да отбележим неговия съдържателен принос, доколкото тъкмо той е важен за отстояване на интердисциплинарността като възпълтен метод в работата на историка. Без да теоретизира върху отношението метод и емпирия В. Китанов доказва на практика възможностите и границите ѝ, за да се изследва и разкаже в глобален и локален план следната „структурна история” на тютюна, осмисляйки:

- как и защо една природна даденост (семе и растение) въпреки приписваните ѝ лечебни свойства, бива първоначално отхвърляна в Европа и Османската империя (като заплаха да „разваля душата и тялото”), но бързо, независимо че не е от категорията на насъщните за човешкото оцеляване посеви и продукти (пшеница, картофи, хляб) се превръща в стратегически артефакт (поради качествата си да задоволява нематериални потреби, стимулира и носи наслада), до степен да структурира аграрни и икономически отрасли в Османската империя и след 1649 г. да не бъде предмет на възбранителни санкции от двете религиозни институции на исляма и православие.
- как и защо тютюнът закономерно влияе върху данъчния режим на империята, променяйки стопанския облик на аграрните приходоизточници за фиска (в условията на нарастване на чифлиците, отворени към пазара) и отгук така пренарежда и връзките между център и периферия, не само в географски смисъл, но и като властови отношения (султан – професионални османци – рая), за да предопределя индивидуални и колективни съдби (обхванати в монграфията като изследване на случаи); още повече, че засилващата се тютюнева индустрия в хода на 19 век (все повече българи са въввлечени в нея) произвежда, макар и с различна скорост, общности и класови прослойки (търговски, занаятчийски и работнически) със съвсем непренебрежима роля в политическия и социален живот не само на следосвободенска България (както показва бежанският въпрос след войните 1912 – 1918 г. и историята на работническото движение в Пловдив, например).
- как и защо неговата сянка тежи както върху залозите на международните политически отношения (включително и на колониалната битка за контрол върху инфраструктурата и суровинните ресурси на империята), така и върху заплитането на политическите противоречия с икономическите интереси на национално-освободителните движения на Балканите, разкриващо конфликтните зони на стопански интереси в българското пространство в Османската империя в разглеждания период, пресичащи и надхвърлящи етноконфесионалните линии на разделение, и създавайки условия за арбитраж на имперската власт, от които се извличат важни политически дивиденди, за да се разкриват условията за стопански политики, които корумпират отдолу и отгоре.
- как и кога тютюнът става неотменен за култури – отвъд религиозните и етническите им измерения – съзерцателни и с особен вкус към телесна наслада, изпълвайки кафенета, посредничейки в човешки връзки и отношения (не само като предмет на дарообмени) и оставайки белег на статус и нива на социализация на жени и мъже, до степен да създава понятие за празно време (пушене и съзерцателна наслада) с колониалния дискрс на ориентализма, без обаче да се пропуска и факта на устойчивостта тъкмо на „тази празнота” (защитена от дима на тютюна), съвсем не само привилегия на артистичните и бохемски среди във всекидневие с

неподвластни на модернизацията (в хоризонта на ускорение на живота) нищи (всъщност структури); една от които е „по цигара”, а през ХХІ век и „по наргиле” (четейки текста се замислих за трудното налагане на практика на европейските закони срещу тютюнопушенето у нас и за историческия фон на социалния и политически проблем, който избухна с навлизането на наргилето в градските кафенета с таргет ученици и завършени професионалисти през 20-те години на ХХІ век).

Остава да отбележим историографските приноси – те, според мен, са в две посоки, оставяйки на страна обстоятелството, че трудът с публикуването си е вече факт в нашата историография:

- в него са обобщени не само историографските трудове за тютюна у нас (включително и продукцията на важната в случая местна история), но и е аналитично усвоена научната продукция на съвременните турски историци и на колеги от съседните балкански държави с релевантен интерес към тематичния регистър на настоящата монография, като в същото време е утвърдена традицията и удържана плътно връзката с най-добрите постижения, ценни емпирични трудове, на предходни поколения исторички и историци (Снежанка Панова, Виржиния Паскалева, П. Петров и т.н.) – стр. 617 – 637.
- като цяло трудът, проследявайки през историята на тютюна адаптивността на османската държава и общество към променящата се конюнктура и политическите условия, подкрепя усилията от 1980-те насетне на поколенията османисти след Ст. Шоу и П. Витек да се осмисли и надхвърли наложената от тях парадигма на упадъка (*decline paradigm*), за да се разкрива динамиката на процесите в имерията (постакласическия период в историята ѝ), които водят до качествено нова фаза на нейното развитие (Танзимата); и със самото това става неотменна част от посоката на историографското развитие на съвременната българска османистика, все по-тясно свързана с изследванията на българското Възраждане.

Книгата е снабдена освен с подробна библиография, и с терминологичен речник и географски показалец.

Освен с тази монография кандидатът участва в конкурса с десет публикувани статии и доклади, които доразвиват темите на настоящия труд и насочват интереса на автора към края на ХІХ и началото на ХХ век – мястото на тютюна в законодателната политика на младата българска държава, в политиката ѝ по външните дългове, както и с още седем статии и доклади на други теми, съответно от областта на дипломатическата и военно-политическата история на Османската империя и българската държава (едната в съавторство), и на стопнаската история, отмествайки погледа си към традициите на винопроизводството в историческа перспектива (и двете в съавторство). И тук авторът демонстрира високо ниво на научно-изследователска работа, историографска осведоменост и историческа компетентност, съгласно общоприетите академични изисквания и стандарти за научна работа и кариерно развитие.

3. Критични бележки и препоръки

Препоръчвам на кандидата да публикува труда си на френски и английски език, като преди това съкрати първата глава от настоящата монография и ограничи фактологичните повторения (макар случващи се в различни контексти на книгата), за да се съсредоточи фокусът върху приносните глави, и след това я обогати със снимков материал в парадигмата на визуалната история, а не само като показване на силно информативна сама по себе си архивна емпирия.

4. Заключение

Всичко изложено дотук относно качествата и приносите на научната продукция на доц. д-р Валентин Спасов Китанов, единствен кандидат в конкурса, ми дава основание да смятам, че той отговаря в пълна степен на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“ в професионално направление 2.2. История и археология. Въз основа на положителната си оценка препоръчвам на научното жури да изготви доклад с предложение до Факултетния съвет на Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ за избор на доц. д-р Валентин Спасов Китанов да заеме академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.2. История и археология.

10.04.2023г.

София
Димитрова

Подпис

доц. д-р Снежана

South-West University “Neofit Rilski”

OPINION

By Assoc. Dr. Snezhana Petrova Dimitrova, SWU “Neophit Rilski”,

member of the scientific jury,

according to Order No. 180 of 16.02.2023 of the Rector of the South-West University

“Neophit Rilski”,

in a competition for the academic position of professor,

in PN.2.2. History and archaeology, scientific specialty History of Bulgaria (History of the Bulgarian people in the 15th-17th centuries and the Bulgarian revival),

promulgated by the SWU “Neofit Rilski” in in the State Gazette, issue 101 dated December 20, 2022

Candidate: Assoc. Dr. Valentin Spasov Kitanov

Two candidates - Assoc. Dr. Valentin Spasov Kitanov and Assoc. Dr. Stefan Ivanov Dechev - from the Department of History (FLH, SWU) submitted documents for participation in the announced competition. The scientific jury at its first meeting, following the legal regulations, admits both candidates for evaluation, as they meet the minimum national requirements under Art. 2b, para. 2 and 3 of ZRASRB. After that, Prof. Dr. Stefan Ivanov Dechev, according to the relevant procedure, submitted a request to withdraw from participation in the competition. The subject of this opinion remains only the production of the other candidate - Associate Professor Dr. Valentin Spasov Kitanov.

Regarding: the scientific, scientific-applied and professional and academic activity, including the production presented by the participants in the contest

1. Summary of the candidate's academic activity and scientific output:

Valentin Spasov Kitanov graduated from higher education in 1987 at VTU “St. St. Cyril and Methodius”, his specialty is “History”. From 1989 to today, he has been on permanent staff at the SWU “Neofit Rilski”. In 2001, he supported his dissertation on “Bulgaria and the South Slavic idea in the 19th century until 1878” by obtaining the scientific and educational degree “doctor”. In 2007, he held the position of “associate professor” with the habilitation thesis “Aspects of the political relations of VMORO with Turkey 1903-1914”, which was published in 2009. The teaching activity of Associate Professor Kitanov is carried out in various specialties of the university and includes main course lectures on History of the Bulgarian lands in the XV–XVII and XV–XIX centuries, Bulgarian revival of the XVIII–XIX centuries, as well as optional subjects – History of the Ottoman Empire, The Eternal City of the Balkans, Ethnicities and religions in South-Eastern Europe, Photo documents for the Bulgarian national liberation movement. He is an honorary teacher at the University “Prof. Dr. Asen Zlatarov”, Burgas. He gives lectures at foreign universities under the Erasmus+ program. He is a member of the Macedonian Scientific Institute, the Union of Scientists in Bulgaria, of the Center for Economic

and Historical Studies, etc. He is a member of editorial boards of different Bulgarian scientific journals. He has presented papers in 25 scientific forums in the country and abroad. In addition, the candidate demonstrates important qualities and skills in building and strengthening the scientific and organizational life of the Department of History so he creates conditions for the modern development of the curricula of the various specialties in the department, for the opening of new master's programs and scientific and educational centers, as well as for innovations in extracurricular work with students: seminars, expeditions, conferences and involvement in project activities, in the scientific and administrative life of the Department of History.

The candidate has met and exceeded the minimum national requirements for the position of professor with a total number of points of 1072, 16 (with a threshold of 550). He presented in the competition as follows: one published habilitation thesis, 15 articles and reports, of which 7 are in refereed and indexed in Scopus & Web of Science scientific editions, as well as 2 studies in English, also in refereed and indexed in Scopus & Web of Science scientific editions. 10 of the 17 submitted texts are in a foreign language, three of them are co-authored according to indicator "D", the number of points of the candidate is a total of 344.16 (with a threshold of 200). It can be seen that the publications are in prestigious Bulgarian and foreign publications (9 in the referenced global database) and for the most part in foreign languages, with which V. Kitanov ensures public visibility of his research work and scientific achievements, enabling the national and international historical community to become familiar with them - according to indicator "D", the candidate has indicated citations (by our and foreign scholars) and his reviews with a total number of 375 points (with a threshold of 100). Prof. Kitanov is the supervisor of three supported dissertations, and all three doctors successfully continue their historical careers, respectively in the field of museum and library work, and are also engaged in teaching work. In co-authorship with them, he published a university handout book on the Bulgarian Revival. The candidate also has extensive experience in team scientific work, accumulated through his participation in various research and educational projects and forums (4 in total, three of them international). The last activities place the candidate in the national requirements with 203 points (with a minimum number of 100).

2. Evaluation of the scientific and practical results and contributions of the candidate's creative production submitted for participation in the competition

The published monograph "Tobacco in the Bulgarian Space XVII-XIX centuries: Economic, Social and Cultural Projections" (Blagoevgrad: University Publishing House "Neofit Rilski", 2022, ISBN 978-954-00-0299-6), with which the candidate participated in the competition, is an original research in volume of 682 pages, passed through the anti-plagiarism system of the university publishing house. It is the first successful attempt of its kind in Bulgarian historiography to be written the history of tobacco through a structural analysis of the conditions for the economic and socio-cultural development of a "natural plant" with an important role in the processes of the economic globalization of the world and the related permanent sector development of certain areas in the region, established from the 17th century onwards – precisely in them, for almost three centuries, tobacco cultivation remained the main livelihood for a large part of the population, as shown by the case of the difficult restructuring of Bulgarian agriculture at the end of the 20th century in the historical regions of tobacco (southwestern and southern parts of Bulgaria). In this context, not only the choice of the topic, but also the approach and the result of the scientific effort is a contribution – with this work, tobacco research from

fragmentary and sporadic rises to the level of completeness and comprehensiveness of the problem, setting an important historical perspective of a segment (tobacco) with exceptional strategic weight, structuring the Ottoman agrarian institutions, but with long-lasting consequences for the Bulgarian economy and society (it is enough to note both the history of Plovdiv and the widespread problem with corruption and smuggling of tobacco and cigarettes, accompanying it from the moment of the conversion into a profitable strategic raw material for the Ottoman treasury, and subsequently for the Bulgarian state). In this regard, the empirical contribution of the monographic work is important – V. Kitanov has processed a stable corpus of archival documents, most of which are in scientific circulation for the first time, separate paragraphs in two of the chapters are built entirely on the basis of unknown documents from the Ottoman archives in Turkey, and others of the important collections of letters and commercial documents (relating to tobacco production and trade) of the famous merchant families Robevi and the Georgievi brothers (of the Bulgarian Revival times), analyzed and contextualized in history narrative for the first time. In addition to the documents from the Ottoman archives in Istanbul, from the Oriental Department and the Historical Archive in the National Library, documents from the CDA were analyzed, as well as a rich and diverse source base of published documents, memories, diaries, travel literature, and the XIX century Bulgarian press. The term ‘incident’ used here, with which the author makes a fine distinction between the accidental finding of a document that supports and illustrates an argument, and the long and systematic work (sometimes for years) with huge archival arrays and the methodical study of travelogues, memoirs and newspapers, in order to turn the working hypothesis into a well-argued and logical thesis (through adequate theory and method without empiricism serving them as a crusty bed), is self-evident about the asserted important and irrevocable characteristics of the historical craft; the candidate defends them with his work. Thus, in fact, V. Kitanov avoids the pitfalls of a study whose subject has a high risk of ideologising and politicizing the issue – tobacco is a place where important political, economic and socio-cultural spaces intersect, intertwine in opposition, conflicts, cooperation and complicity: ethno-confessional (Muslim and Christians), national (Turks, Bulgarians and Greeks) and gender (women and men).

In this context, we must also highlight the contributions regarding the method of research and working with such huge and diverse documentary corpora, so that they are assimilated and reworked into a complete historical narrative, holding the logic of the various arguments, at the same time fascinating and captivating as the opium of the research subject, to which the author himself is clearly subject, if we consider his dedication and unrelenting interest in tobacco. With its very title, the work creates expectations for research in the spirit of the French Annals – the research was conceived and carried out in a *longue durée*, drawing on the traditions of Bulgarian historiography in this respect (in the person of Tsvetana Georgieva), of course with references to Fernand Braudel, and it shows a good knowledge on the part of the author of the Brodelevian paradigms: material civilization, structures of everyday life. But in our opinion, in general, the author's method is closer to the structural-historical approach of Werner Conze – he seems, in my opinion, closer to the German historian in his understanding of interdisciplinarity, to the extent that Kitanov also thinks of “structural history”, almost synonymous with the total history, but through knowledge of the structures (at the macro level: the conditions of the economy and politics) and the study of causal connexions, situations and circumstances (at the micro level, not only as an experience with a personal name, but as a study of the town and the village through certain phenomena); the methods recommended by Conze for this kind of research are in a wide palette of hermeneutic and analytical practices and oscillate from the realm of mentalities to the

biographical horizon in order to open up history to sociology, cultural studies, political, economic and juridical sciences (Conze looks in this regard quite approximated to the New History in France, which assimilated the achievements and overcame the deficits of the founders of the *Annals*). And since all this permeates, to a greater or lesser extent, the work of V. Kitanov, but as an effect of the empirical research itself, here we must note his substantive contribution, insofar as it is precisely this that is important for asserting interdisciplinarity as embodied method in the historian's work. Without theorizing on the relationship between method and empirical study, V. Kitanov proves in practice its possibilities and limits in order to explore and tell the following “structural history” of tobacco on a global and local level, making sense of:

- how and why a natural given (seed and plant), despite its attributed healing properties, was initially rejected and officially forbidden for use and production in Europe and the Ottoman Empire (as a threat to “spoil the soul and body”), but quickly, despite not being in the category of daily necessities for human survival crops and products (wheat, potatoes, bread) became a strategic artifact (due to its qualities of satisfying immaterial needs, stimulating working capacity and bringing pleasure), to the extent of structuring agrarian and economic industries in the Ottoman Empire and after 1649 not be subject to preventive sanctions by the two religious institutions of Islam and Orthodoxy.
- how and why tobacco legitimately affects the tax regime of the empire, changing the economic appearance of the agrarian sources of income for the fiscal (in the conditions of the growth of homesteads open to the market) and hence rearranges the relations between the center and the periphery, not only in a geographical sense, but also as power relations (sultan – professional Ottomans – *raya*) to predetermine individual and collective destinies (covered in the monograph as case studies); even more so, that the growing tobacco industry in the course of the 19th century (more and more Bulgarians were involved in it) produced, albeit at different speeds, communities and class strata (merchant, artisans and workers) with a completely non-negligible role in political and social life not only in post-liberation Bulgaria (as shown by the refugee issue after the 1912-1918 wars and the history of the labor movement in Plovdiv, for example).
- how and why its shadow weighs both on the stakes of international political relations (including the colonial battle for control over the infrastructure and raw resources of the empire), and on the entanglement of political contradictions with the economic interests of national liberation movements in the Balkans, revealing the conflict zones of economic interests in the Bulgarian space in the Ottoman Empire in the period under review, crossing and transcending the ethno-confessional lines of division, and creating conditions for the arbitration of imperial power, from which important political dividends are derived, to reveal the conditions for economic policies that corrupt from above and below.
- how and when tobacco became indispensable to cultures – beyond their religious and ethnic dimensions – contemplative and with a particular taste for carnal pleasure, filling cafes, mediating human connections and relationships (not only as an object of gift exchange) and remaining a mark of status and levels of socialization of women and men, to the extent of creating a concept of “empty time” (smoking and

contemplative enjoyment) with the colonial discourse of Orientalism, without, however, missing the fact (within the book) of the stability of “this void” (protected by tobacco smoke), not at all the privilege only for artistic and bohemian circles, but penetrating in everyday life of a large social strata (including the poverty and social marginalia); so cutting ‘niches’ (actually structures) that are not subject to modernization (as a process of life acceleration) – one of which is “by cigarette”, and in the XXI century also “by hookah” (reading the text, I thought about the historical background of the social and political problem of both, the difficult application of European laws against smoking in our country and the problem that erupted in the 20s of the XXI century because of the introduction of the hookah in the city cafes which target are the students and high ranging professionals.

It remains to note the historiographic contributions of the monograph of V. Kitanov – they, in my opinion, are in two directions, leaving aside the fact that the work with its publication is already a fact in our historiography:

- it summarizes not only the historiographical works on tobacco in our country (including the production of local history, which is important in this case), but also analytically studies the scientific production of modern Turkish historians and of colleagues from the neighboring Balkan countries with a relevant interest in the thematic register of the present monograph, while at the same time confirming the tradition and maintaining a close connection with the best achievements, valuable empirical works, of previous generations of historians (Snezhanka Panova, Virzhinia Pascaleva, P. Petrov, etc.) - page 617 – 637.
- in general, the work, tracing through the history of tobacco the adaptability of the Ottoman state and society to the changing conjuncture and political conditions, supports the efforts from the 1980s onwards of the generations of Ottomanists after St. Shaw and P. Vitek to rethink the decline paradigm imposed by them by going beyond it when they revealed the dynamics of the processes in the empire (the post-classical period in its history), which lead to a qualitatively new phase of its development (the Tanzima); and by this very fact it becomes an inalienable part of the positive direction of the historiographical development of contemporary studies of Bulgarian Revival and Ottoman studies.

Besides detailed bibliography, the book is provided with a glossary of terms and a geographical index.

In addition to this monograph, the candidate participates in the competition with ten published articles and reports that further develop the topics of the present work and direct the author's interest to the end of the XIX and the beginning of the XX century – the place of tobacco in the legislative policy of the young Bulgarian state, in its politics on external debts, as well as with seven more articles and reports on other topics, respectively from the field of diplomatic and military-political history of the Ottoman Empire and the Bulgarian state (one co-authored), and of economic history, shifting its gaze to the traditions of winemaking in historical perspective (both co-authored). Here, too, the author demonstrates a high level of scientific

research, historiographical awareness and historical competence, according to generally accepted academic requirements and standards for scientific work and career development.

3. Critical notes and recommendations

I recommend to the candidate to publish his work in French and English, first shortening the first chapter of the present monograph and limiting the factual repetitions within the monograph (albeit in the different context of the book) in order to focus on the contributing chapters, and then enriching it with photographic material in the paradigm of visual history, and not merely as a display of a highly informative archival empiricism in its own right.

4. Conclusion

Everything presented so far regarding the qualities and contributions of the scientific production of Associate Prof. Dr. Valentin Spasov Kitanov, the only candidate in the competition, gives me reason to consider that he fully meets the requirements for occupying the academic position of “professor” in a professional direction 2.2. History and archaeology. Based on my positive assessment, I recommend that the scientific jury prepare a report with a proposal to the Faculty Council of the Faculty of Law and History of the SWU “Neophit Rilski” for the election of Associate Professor Valentin Spasov Kitanov to the academic position of “Professor” in the field of higher education 2. Humanities, professional direction 2.2. History and archaeology.

10/04/23

Signature

Sofia

Assoc. Professor Dr. Snezhana Dimitrova